

Vesisevõitu viinakuu

Vähemalt tänavu sadas tõepoolest kui mitte just igal päeval, siis väga sageli küll. Kuivem oli vaid kuu lõpukolmandik. Kahekümne päevaga sai täis Eesti kuunorm ja jäi ülegi.

Kõige sajusem aeg oli oktoobri keskpaik, kui näiteks Viljandis tuli 18. kuupäeval alla 28 mm vihmavett ehk 40% tavalisest kuu portsust! Sellal saabusid ka esimesed hilisülgise märgid – paaril päeval sadas vähesel määral lörtsi ja lund.

Kolmandal dekaadil, täpsemalt küll üheteistpäevakul, ilm toibus, sademeid tuli keskmiselt vaid 5 mm ümber (norm 23 mm).

Kui meteoroloogia ja hüdroloogia instituudis kuu kokkuvõtet tehtud said, selgus, et viinakuu osutus tänavu õige vesiseks – riigi keskmine sajukogus oli 82 mm, seega 22% enam paljuaastasest keskmisest. Kõige märjem paik oligi Viljandi 112 millimeetriga, kuivem oli seekord saartel (Sõrve 42 ja Ristna 51 mm).

Soe ilma viinatagi

Sooja suve järel on ka sügis sama joont pidanud – september oli keskmisest 0,7 kraadi soojem, oktoober veelgi kõrgemate näitudega. Kuu keskmiseks rehkendati 6,9°, mis on kraadi võrra normist üle.

Nagu ikka suhteliselt sooja mere puhul sügiseti, oli saartel soe (Vilsandi ja Ristna 8,9°), jahedam ala oli Pandivere kõrgustik (Väike-Maarja 6,2°), terake soojem oli tuntud-teatud sügiseti jahe kant – Kuusiku (6,4°). Viimasel paigas mõõdeti oktoobri madalaimaks õhutemperatuuriks –6,5° 22. kuupäeval. Muide, maksimaalne

temperatuur oli seekord päris kõrge (17,8°), mõõdetud nii Valgas kui Mustvees.

Paar päeva tagasi helistas Tõraverre üks mees Jõhivist ja päris, kas valgustatuses on viimastel nädalatel toimunud muutusi (või on silmanägemine järsult tõntsimaks muutunud).

Valgustatust ei mõõdetata Tartu–Tõravere ilmajaamas, küll aga päikesekiirgust ning päikesepaiste kestust. Viimane näitaja oli mõõdunud kuul väga väike, vähem on päikest siinkandis näha olnud viimase poolsajandi jooksul vaid 1974. aastal (1974 – 29 tundi, 2007 – 38). Nii et tänavu said kaasmaalased viinakuus vaid paar korda selget päeva näha!

Ilmast mujal...

Mujal oli ilm nagu ikka: kus tormine, kus sajune, kus normaalne. Kuna kedagi ei huvita too tavaline ilm, tuleb rääkida tema pahategudest.

Tugev üleujutus tabas Kesk-Ameerikat. Costa Ricast Haiti ni sadas paduvihma, nelja päeva sama palju kui meil aastaga ehk 600 mm. Veevoogudes hukkus vähemalt 21 inimest, tuhanded jäi peavarjuta.

Sadas palju ka sellistes kohtades, kus on harilikult kuiv – Tšaadis, Tuneesias ja Lääne-Aafrika riikides. Esimene riik asub ju kõrbes, sestap pole kogemusi liigveega võitluses. Sajud läänes aga kestavad juba juulist, surnuid loetakse sadadesse. Riigijuhid soovivad valmistuda veelgi hullemateks kliimamuutusteks lähiaastatel.

Saastatud õhk ähvardab rikuda Pekingi olümpiamänge. 26. oktoobril oli Hiina pealin-

nas selline sudu, et vanuritel ning lastel tuli koju jääda, katkes lennu- ja isegi autoliiklus. Nähtavus langes linnatänavail pea nulli lähedale.

Kagu-Aasias tegid ilma kaks taifuuni – Lekima (mingi puu vietnami keeles) ja Krosa ('sookurg'). Viimane neist oli päris äge, neljanda kategooria vääriiline. Inimesi palju ei hukkunud, majanduslik kahju oli aga tuntav.

Oktoobri algul tabas USA-d kuumalaine. Tuntuks tegi selle tõsiasi, et kuulus Chicago maraton tuli katkestada. Jooksjaist suri kuumarabanduse kätte üks (ametilt politseinik), haiglasse saadeti vähemalt poolsada, kohapeal tohterdati 250 võistlejat. Polnud ka ime, sest õhutemperatuur varjus kerkis üle 30 kraadi.

...ja muiste

Sada aastat tagasi oli Tartus viinakuu soe (8,7°) ja kuiv (17 mm). Õhusoe kõikus 19 ja 1 kraadi vahel.

Päevalehele kirjutati:

Kaua aega seisivad viimasel ajal ilmad ilusad ja soojad, nii et sügisene päike suvist ilu nagu oleks tahtnud tagasi tasuda. Mitmes kohas meelitas kena päike põesad uuesti õitmesse.

Pärnu Jakobist. Vilja koristamine ja rehepeksmine on lõpule jõudmas. Põllumehed arvavad oma saagi järele ja katsumad otsustada, kuidas tuleb läbi ajada, et tuleva lõikuseni läbi saaks.

Kevadist kündi ei tohi kunagi põllupinna sügavamaks tegemiseks tarvitada, sest toovad üles kihvtiseid rauaühendusi.